СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 303. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 30-го ГРУДНЯ 1949. — No. 303. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 30, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

МОБІЛІЗАЦІЯ АМАТОРІВ-НАУКОВЦІВ ДЛЯ ПОСТУПУ

Ню Йорк, 28 грудня. — Професійні науковці мають завдання змобілізувати аматорів науковців для поширення й підтримки поступу в науці — такий зазив кинув у своїм рефераті на зїзді Американського Товариства для Поступу в Науці д-р Едмунд В. Сінот, президент Шефілда Школи Наук при університеті Єйл, у Ню Гейвен, Конн. Яких десять мільйонів збирачів комах, спостерігачів зір, відгадувачів, погоди і їм подібних аматорів-науковців можуть віддати велику прислугу нації й людству, якщо б їх притягнути до співпраці з фаховими науковцями. Одначе переведення мобілізації не буде легке і тому треба наперед перевести „місійну" працю. Це вдасться осягнути через організацію наукових клюбів, академій наук, наукових конкурсів і шкільних управ. Організація науковців на ширші розміри причиниться до спопуляризування поваги науковців, а з цим і до заінтересування науковими дослідами, міркував докладчик.

На цьому зїзді, який відбувається при співучасти великої кількости осіб, поділених на кілька секцій по різних готелях, доводив при допомозі фільмових фотографій д-р Доналд Мензел з Гарвадського Університету, що плями на сонці це є тільки вибухи газів. Він теж виявив відкриття буревію вогненних дощів, який слідно на сонці. Дощ, на його думку, паде на сонце з висоти 50,000 миль на просторі, що обіймає біліон квадратових миль.

В іншій секції зїзду д-р Норберт Вінер з Мавачусетс Технологічного Інституту виявив винахід приладу, при якого допомозі глухі будуть могли чути, коли його заложиться на кінці пальців.

Пані д-р Ірена Корі Ділер повідомила, що відкрила „фунгус", тобто грибок, який підтримує недугу пістряка. Є це ростинний зародок, який можна доглянути при допомозі мікроскопу. Коли б його вдалося ізолювати, тоді можна найти спосіб лікування пістряка.

РОЖЕВІ ПЕРЕДБАЧУВАННЯ ЕКОНОМІСТІВ.

Ню Йорк. — Чотири тисячі економічних діячів зїхалися до Ню Йорку на наради, щоб зясувати собі, який буде наступний рік в продукції, товарообміні й економічному житті взагалі. Осередком зїзду є готель Билтмор. У зїзді беруть участь представники й члени Економетричного Товариства, Американського Економічного Товариства, Американського Товариства Університетських Учителів Фінансів, Товариства Дослідів Промислових Відносин і Американського Статистичного Товариства. Економісти, які заступають біліонові підприємства, сказали членам Статистичного Товариства, що бизнесові вигляди на наступний рік є рожеві. Алан Г. Темпл, віцепрезидент Національного Банку Міста Ню Йорку, висловив переконання, що бизнес запевнений принаймні на найближчих шість місяців. Другий віцепрезидент Мючуал Лайф Іншюренс Ко., Доналд Вудвард, заявив, що в наступнім році бизнесмени не мають потреби боятися ризика.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ З 42 БІЛІОНАМИ ВИДАТКІВ.

Вашингтон. — Президент Труман викінчує свою промову, яку має предявити конґресові після його відкриття. У промові має бути теж предявлений федеральний бюджет на наступний скарбовий рік, який триватиме від 1 липня 1950 до 30 червня 1951 р. Бюджетові видатки, як кажуть, виноситимуть 42 біліони долярів. Не є виключене, що цю цифру дасться змінити ще в останній хвилині під натиском дорадників. Зміна може прийти тому, що в бюджеті передбачено скарбовий дефіцит на чотири біліони долярів. Разом прилюдний довг мав би досягнути цифри 260 біліонів. Найвища сума довгів була в останнім році війни, бо 269 біліонів долярів.

ЗГИНУЛИ ДВА ВИЗНАЧНІ СПОРТОВЦІ.

Ню Йорк. — Д-р Джан Едвард Ловлок, який відзначився в 1936 р. на Олімпійських змаганнях побігом на 1,500 метрів, погиб припадково, коли впав з платформи нюйоркського собвею під надходячий потяг. Він мав 39 років життя. — Гарлс С. Бриклі, один з визначних грачів у футбол університету Гарвард в роках 1912-1914, помер серед загадочних обставин в своїй кімнаті в готелю Джордж Вашингтон, при Лексингтон евеню в Ню Йорку. Попереднього дня він був звільнений судом від обвинувачення в забуренні прилюдного спокою.

ВЛАСНИКИ ВУГІЛЛЯНИХ ШАХТ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗАБОРОНИ СТРАЙКОВОЇ ТАКТИКИ.

Вашингтон. — Власники копалень вугілля обєдналися в змаганні довести до судової заборони страйкової тактики предсідника майнерської юнії, Джана Л. Луїса. Вони вийшли з твердженням, що Луїс і його юнія поламали постанови закону Тефта-Гартлі, в якому сказано, що не вільно вживати нечесних практик в економічній боротьбі. Підприємці внесли жалобу до Красової Ради Робітничих Відносин. Там сказано, що Луїс наказав робітникам працю тільки три дні в тижні на те, щоб принеcволити власників до підписання незаконного контракту.

Власники шахт з південних стейтів зажадали негайної заборони триденної праці, а західні власники заявили, що зроблять те саме.

МОЛОКО ПОДЕШЕВІЄ НА ОДНОГО ЦЕНТА.

Ню Йорк. — Оба головні конкуренційні підприємства постачання молока, а це Шефілд і Борден Компані, знижують ціну молока по одному центові на пляшці від Нового Року. Теперішня ціна виносить 21 центів від пляшки.

ПРЕЗ. ТРУМАН ВІТАЄ ІНДОНЕЗІЮ В СІМ'Ї ВІЛЬНИХ НАРОДІВ

АМЕРИКА ТА ІНШІ КРАЇНИ ВИЗНАЛИ ДЕ ЮРЕ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ІНДОНЕЗІЇ

Вашингтон, 29 грудня. Уряд Злучених Держав Америки визнав вчора де юре проголошену два дні тому суверенність Злучених Держав Індонезії, признаючи своїм амбасадором в тій країні Мерлі Кочера, що вже прибув до столиці Індонезії, Якарти. Президент Труман, вернувши до Вашингтону з Індепенденс, де провів Різдвяні Свята, видав декларацію, вітаючи Індонезію „в сім'ї вільних націй". Новий уряд Злучених Держав Індонезії визнали вчора цілий ряд дальших країн, між ними: Португалія, Бельгія, Швайцарія, Єгипет, національний Китай та інші.

РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ СЕНАТОР ЗА ДВОПАРТІЙНУ ПОЛІТИКУ

Вашингтон. — Зогляду, що сен. Кенет С. Гвері, республіканський провідник в сенаті, висловив думку, що республіканці повинні занехати дальшу підтримку двопартійної політики в закордонних справах, щоб не давати сили адміністрації Труман, знаменною є заява сен. Вейна Морс з Ореґон, теж республіканця, що республіканці повинні дальше підтримувати таку політику. Це вказує, що в найближчій сесії конґресу є можливий спір між республіканськими сенаторами. Морс, у розмові з кореспондентами, назвав заяву Гвері заслоною для ізоляціонізму. Провідником двопартійної політики між республіканцями є сен. Артур Г. Ванденберг з Мишиґен. Він був давніше головою сенатської комісії закордонних відносин.

ГІМНАЗІЯ В ПРУДЕНТОПОЛІ, В БРАЗИЛІЇ

„Праця" у виданні з 2 грудня, повідомляє, що вступні іспити до місцевої гімназії в Прудентополі триватимуть до 15 грудня. У редакційній статті пригадується, що досі ходило до гімназії тільки 20.5 відсотків українських дітей. Сказано, теж, що „тепер є нагода користати з середньої освіти, бо є ювенат, є гімназія... є й солідна опіка СС. Служебниць над хлопцями й дівчатами... Середня школа є під управою СС. Служебниць". З цього виходило б, що це є прилюдна гімназія, відкрита для всіх бразилійських громадян, а нею завідують СС. Служебниці.

КУБА І ЧЕХИ ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР ПРОТИ НАРОДОВБИВСТВА

Лейк Сокcес, 29 грудня. — Представники урядів Куби і Чехословаччини підписали тут вчора міжнародну конвенцію проти народовбивства. Разом з ними, цей договір вже підписали 39 країн, хоча ще тільки деякі з них його ратифікували.

ГРЕЦЬКА КОРОЛЕВА АПЕЛЮЄ В СПРАВІ ПОВОРОТУ ДІТЕЙ.

Атени, 29 грудня. — Грецька королева Фредеріка виголосила по радіо апель в справі повороту задержаних ще за залізною заслоною 28,000 грецьких дітей, яких свого часу схопили і вивезли большевицькі партизани.

МАДЯРИ ЗВІЛЬНИЛИ ДЖЕКОБСОНА

Відень, 29. грудня. — Після відповідної дипломатичної інтервенції, комуністичний уряд Мадярщини наостанці звільнив та негайно видалив з країни Ізраїля Джекобсона, керівника Америкен Джойнт Дистрибюшин Комміті на Мадярщину. Його були заарештували під закидом шпигунства в дні 15. грудня. Прибувши до Відня, Джекобсон заявив, що в ув'язнені він зазнав всілякої нужди, але фізично над ним не знущалися. Перший тиждень після арешту його безперервно переслухували, домагаючись від нього „признання", що він використовував Комітет для збірки військових, політичних та господарських інформацій і передавав їх місцевій американській амбасаді.

ПОЛЯКИ ПЕРЕВЕЛИ ТРУС НА ШВЕДСЬКОМУ КОРАБЛІ

Стокгольм, 29 грудня. — Тут повідомлено, що один польський военний корабель зупинив на міжнародних водах на півночі від Свінеміде один шведський моторовий корабель та перевів на ньому трус.

ТРУМАН ЗА „ПОЗИТИВНУ" ПОЛІТИКУ СУПРОТИ АЗІЇ

Вашингтон, 28 грудня. — Президент Труман доручив своїм прибічним військовим дорадникам, щоб вони поспішилися з проголошенням „позитивної" політики відносно Азії так, щоб його адміністрація могла відбити закиди, наче-б то він загалом не мав політики для Азії.

Вступним кроком до складення ясної політики мають бути потягнення, що їх між ін. дораджує ген. Доґлес МекАртур для забезпечення Формози перед большевицькою інвазією. Не є виключене, що президент домагатиметься посилення французького війська в французькім Індо-Китаю, а теж признання для Формози допомоги, подібної, як дістає Греція й Туреччина для забезпечення перед наїздом комуністів. Коли б перемогла думка допомоги для Формози, тоді негайно американські знавці вибрались би до Формози для підтримання армії Чян-Кай-шека.

Думку зайняття Формози підтримує теж сен. Г. Алексäандер Смит, який недавно повернувся з подорожі до Азії, висланий туди сенатською комісією закордонних відносин. Сен. Смит поділяє думку Мек Артура, що Формозу треба ратувати хоч би тоу, що її зайняття большевиками принесе загрозу для американської залоги на острові Окінава і для Филипин.

НОВИЙ УРЯД „ПРОВИДІННЯ".

В останньому проголошено вислід виборів до головного уряду католицької братсько-запомогової організації „Провидіння". До уряду увійшли: о. Володимир Білинський, предсідник; Михайло Чемний, заст. предс.; о. Володимир Андрушків, духовний управитель; д-р Володимир Пушкар, рекордовий секретар; Евген Рогач, фінансовий секретар; адв. Іван Дудан, касієр. До Ради вибрані: М. Височанський, о. П. Олексів, Т. Баран, М. Елко. Контроля: Т. Каськів, о. Б. Олесь, Є. Команишин. Каденція нового уряду триватиме чотири роки.

ВІРДЖІЯ НЕВДОВОЛЕНА НОВОПРИБУЛИМИ

Ричмонд, Ва., 29 грудня. Місцева стейтова Комісія Переміщених Осіб виявила загальне невдоволення фармерів Вірджінії спровадженими на фармерські завірення новими імігрантами. Предсідник Комісії, Л. М. Волкер, в місцевій пресі стверджує, що одна третина новоприбулих вже покинула працю, а інші, хоча працюють задовольняючо, дають фармерам причину до підозрінь, що вони теж там довго „місця не загріють". В повідомленні згадуються поодинокі приклади з недодержання умови українськими імігрантами. Цього роду випадки можуть відбитися негативно на дальшій переселенчій акції та на заходах в Конґресі для продовження і поширення іміграційного закону.

ВИСОКЕ АМЕРИКАНСЬКЕ ПРИЗНАННЯ БАНДУРИСТАМ В НЮАРКУ

Виступ Української Капелі Бандуристів в Нюарку у вівторок 27-го грудня здобув собі високе признання американської критики, подібно як і ентузіястичне прийняття публікою під час концерту. Дейвид Стейнберґ у вчорашньому Нюарк Івнинґ Нюз м.і. пише: „Концерт, влаштований старанням Об'єднаних Українських Організацій Ню Джерзі, був єдиний в своєму роді і наскрізь розкішний. Бездонні акорди басів гуділи в протилежності до звучних тонів тенорів, що ніколи не втрачали своєї мужеської закраски. Акомпаніюючи сам собі на бандурах, хор виконав інтересну, розважливу програму народньої музики..." На закінчення, опису концерту і артистів, автор рецензії додає: „...концерт був замітний унісоном співу та інструментації, найвищим здисциплінованням групи без явного виступу керівника, та розкішним виконанням народної музики в здоровому, безпосередньому і хвилюючому стилю".

Капеля, що опісля виїхала на концерт до Филаделфії, сьогодні, в п'ятницю 30-го грудня, виступить з концертом в репрезентативній Карнеґі Голл в Ню Йорку.

ЗАПОВІДАЮТЬ КЛІРИНГОВИЙ СОЮЗ В ЕВРОПІ

Париж, 29 грудня. — Американські представники Пляну Маршала висловлюють надію на швидке здійснення запропонованого Адміністрацією Господарської Співпраці клірингового союзу західно-европейських країн, що було б важливим кроком вперед до повного валютового обміну в тих країнах, сильного оживлення вимінної торгівлі та взагалі нового торговельного і господарського розмаху. Кліринг — це система взаємних розрахунків між державними банками за загальним підсумком і без оплати готівкою кожного окремого рахунку або векселя. Торговельні стосунки на цій підставі були майже виключені після того, як фунт стерлінгів в 1931 році відступив від золотого стандарту. Доведення до нового клірингового союзу в Европі означало б створення не тільки одного спільного фонду для полекшення торговельних стосунків, але створювало б передумови для справжнього валютового союзу. Заходам для здійснення цього пляну віддається велику увагу, бо його значення переходило б далеко поза рямці самої Европи та поважно зближило б вільні країни до загального господарського союзу, що не залишилося б без впливу на дальший розвиток політичного об'єднання.

НОВА ЗАГРОЗА КРІЗИ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ НА БЮДЖЕТОВОМУ ТЛІ.

Париж, 29 грудня. — Французький уряд домагатисьме завтра від Національної Асамблеї голосування в справі двох важливих пропозицій щодо податків в 1950 році і від висліду голосування узалежнює своє дальше існування. Премієр Бідо, вносячи проєкт бюджету на наступний рік та додатково опісля від Асамблеї заяви довіря, підкреслив необхідність збалансованого бюджету, від чого залежить довіря до французької валюти не тільки самих французів, але й закордонних країн. Проте, Асамблея вже кілька разів відкидала або поправляла бюджетові пропозиції. Якщоб завтрішне голосування в Асамблеї не випало по лінії бажань уряду, тоді він піде у відставку. В останній хвилині заповідається ще можливість компромісу без голосування.

ПЕРЕХИТРИВ НАЦІСТІВ, РЯТУЮЧИ ПОВЕРХ 200,000 ЖИДІВ.

Париж, 29 грудня. — Вчора зрезигнував з посту деректора Америкен Джойнт Дистрибюшен Коміті на Швайцарію швайцарський купець Селі Маєр, що хитрістю врятував від смерти в націстичних таборах поверх 200,000 жидів. Обіцянками долярів і американських харчів йому пощастило водити німців за ніс і ті відкладали аж до останньої хвилини депортацію до таборів смерти в Освєнцімі 200,000 мадярських жидів. Для переконливости своїх заходів він одержав з Комітету в Ню Йорку та здепонував у швайцарських банках 5 мільйонів долярів, що їх тепер знову звернув Комітетові. Він перебрав дирекцію Комітету в Швайцарії в 1944 році, як націсти виявили охоту продавати жидам волю за американські доляри і харчі та як американським громадянам заборонялося входити в безпосередні переговори з націстами.

ДАЛЬШИЙ ПРОҐРЕС АМЕРИКАНСЬКО-БРИТАНСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ В СПРАВІ ЗБРОЇ.

Лондон, 29 грудня.— З поінформованих джерел тут повідомлено, що уряд Британії післав свому амбасадорові у Вашингтоні нові інструкції для переговорів в справі американського постачання зброї Британії в рямках передбаченої Атлантійським Пактом допомоги. Стверджується, що Британія прийняла в принципі поправлений американський плян під цим оглядом, створюючи цим головну передумову до кінцевого порозуміння та швидкого підписання відповідного договору.

НОВА СОВЄТСЬКА ЧИСТКА В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 29 грудня. — Зі совєтської зони Німеччини повідомляють про нову масову чистку неблагонадійних для Совєтів німців як в комуністичній партії, так і поза нею. Чистка охопила головно осіб, які досі занімали важливі пости в совєтській і німецькій адміністрації та які — по думці совєтських властей — не виправдалися. Переводиться масові арешти.

НОВІ ГОСПОДАРСЬКІ ТРУДНОЩІ ДЛЯ ЕСПАНІЇ.

Мадрид, 29 грудня. — Тут тількищо вернулася „з порожніми руками" еспанська делеґація, що вела господарсько-торговельні переговори з урядом Арґентини. Арґентина мала відмовитися від дальшого постачання Еспанії збіжжя, як довго еспанський уряд не вирівняє бодай частини дотеперішнього свого балянсу, що мав би виносити около 500,000,000 долярів. Таке становище заповідає нову харчову катастрофу для Еспанії, яка досі одержувала з Арґентини около 20,000 тонн збіжжя місячно.

ЮГОСЛАВІЯ ЗНОВУ КРИТИКУЄ СОВЄТІВ.

Београд, 29 грудня. — Югославський парлямент вчора прийняв урядовий проєкт бюджету на наступний рік та потвердив всі ухвали уряду, видані від попередньої сесії. Закінчуючи наради парляменту, поодинокі представники знову гостро критикували совєтську політику на Балканах та в світі, виявляючи її імперіялістичні цілі.

НОВИЙ УРЯД В СИРІЇ.

Дамаск, Сирія, 29 грудня. — Викликана недавнім військовим переворотом політична кріза в Сирії вчора закінчилася, як проголошено новий уряд та створено базу для дальшої нормалізації положення. Завданням нового уряду є вдержати республіканський режим в Сирії та її незалежність, загрожені попереднім урядом. Плянується теж зміну конституції та нові вибори.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Monday's issue (the Ukrainian Weekly English language supplement):		Число з понеділка (англійською Частиною):	
One year	$2.50	На рік	$2.50
Six months	$1.50	На пів року	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА САМОСТІЙНА РЕСПУБЛІКА

Індонезькі території, що були 347 років під колоніяльною владою Голяндії, стали незалежною республікою, яка прибрала назву Злучених Держав Індонезії. Представник департаменту стейту, промовляючи через „Голос Америки" до індонезького народу, поздоровив його від імені американського народу з його самостійністю і заповів постійні передачі з Америки в індонезькій мові. Знов американський амбасадор Остин, що репрезентує Злучені Держави в Обєднаних Націях, витаючи незалежну Індонезію, заповів, що вона переможе дуже скоро всі труднощі та недомагання, що повстали з її народженням, навіть можливо „ще славніше" як Злучені Держави Америки, що народжувались в подібних обставинах.

В такому прихильному тоні відзивались з нагоди цеї події всі вільні країни, усі свобідні нації. Сумом покрилась тільки одна одинока Москва. Тільки одинокий Сталін невдоволений, бо не стало ще одної великої азійської території, яку так часто згадувала кремлівська пропаганда, як взивала азійські народи до боротьби з колоніяльною політикою та імперіялізмом західніх потуг. Проте й Сталінові завдячує Індонезія приспішення її державного усамостійнення. Перемога комуністів у Китаю та комуністична агітація в Індонезії заставили індонезьких патріотів і голяндський уряд до взаїмних уступків, завдяки яким маємо тепер до діла з подією, яку Джеймс Шатвел (президент Карнегійської Фундації для Міжнародного Миру) називає цілком слушно „епохальною" у взаємовідносинах між Азією, Европою і Америкою.

У цій події найбільш повчальне для народів, що поневолені й змагають до самостійности, є таки те, що сказав з цеї нагоди д-р Л. Н. Паляр, що вів на міжнародній арені дипломатичну боротьбу за міжнародне визнання державної незалежности індонезької республіки в часі, коли індонезькі партизани змагали до цеї самої цілі боротьбою в джунґлях, чи в інших місцях своєї країни. Отже д-р Паляр заявив, що „Незалежність Індонезії здобуто силою світової опінії та саможертвою цілого індонезького народу, його хоробрих, молодих партизанів та його громадян, що були готові поносити кожну жертву, щоб тільки здійснились його ідеали — воля, демократія і самовизначення". Справжній мир на світі, додав д-р Паляр, настане одначе тільки тоді, коли „всі народи стануть вільними".

Хто тільки трохи визнається, якими шляхами йшла справа індонезької незалежности, той теж знає, яку величезну ролю відіграли в цьому Злучені Держави. Справа державної самостійности Індонезії була вирішена в часі війни, коли тут перебувала голяндська королева Вільгельміна, а на що вже тоді натякала американська преса дуже виразно. Тому цілком зрозуміло, що д-р Паляр, як обговорював шлях, який довів його країну до самостійности, підкреслив у першу чергу „світову опінію". До цього треба ще додати, що останніми часами теж і Англія сильно натискала на голяндський уряд, щоб погодився на незалежну індонезьку республіку. Заважили отже тут два чинники: світова опінія та боротьба й саможертва індонезького народу. Допомогла одначе такій розвязці ще й міжнародна конюнктура: страх перед комуністичною агресією і змагання Кремля до опанування цілим світом.

Спілка робітників з підприємцями

З нагоди Різдва й Нового Року великі американські фірми розділюють нагороди для своїх робітників у виді „бонусів". Нюйорська накладня книжок, Волтер Блек, роздала своїм 62 робітникам бонуси у загальній сумі $10,110 за 1949 р. на підставі пляну, який передбачає нагороду тим робітникам, які не спізняються до праці, або не переривають роботи.

В Америці є вже 15,000 до 20,000 таких підприємств, які допускають робітників до участі в заробітках. Деякі започаткували цю систему перед 25 роками, інші пізніше, але є їх уже стільки, що заснували своє товариство, „Індустріяльна Рада участи в Зисках", з метою робити досвіди в цій справі в майбутності і обмінюватися вислідами своїх помічень. Вони недавно відбули свою другу річну конвенцію в Ню Йорку, в готелі Рузвелт. Підчас конвенції натрапили на зібрання Комітету для складання Політики Юнії Майнерських Робітників, яка розглядала справу вугільного страйку, що мав розпочатись з днем 1 грудня. Між підприємцями й Комітетом Політики вивязалася приязна розмова. Виявилося, що шахтярі не відносились ворожо до плянів підприємців, бо самі дістають бонус від кожної випродукованої тони вугілля.

Є одна важлива різниця між підприємцями, які хочуть ділитися своїми зисками з робітниками і майнерською юнією, яка хоче діставати бонуси без зобовязань. Індустріяльна Рада Участи в Зисках змагає ще й до того, щоб і Злучені Держави при цій системі мали більше доходу на свої видатки. Рада того переконання, що можна подвоїти дохід уряду, якщо б усі підприємства прийняли її систему. Як вона переведе це практично, досі не виявлено.

Зразком системи ділення доходів між підприємства й робітників є Квалиті Кестинґ Компані з Орвил, у стейті Огайо. У цьому підприємстві пересічний наємець заробляє по $1.30 на годину. Крім платні дістає робітник при кінці року бонус в сумі $1,300. Це значить тільки, що додаткових 55 центів на годину в цілому році. Та хоч підприємство виплачує такий великий бонус, воно виробляє ще на 2 відсотки дешевші товари ніж інші подібні підприємства, а свої вироби продає гуртом на 20 відсотків дешевше ніж хто другий.

Президент фірми пояснює це тим, що його робітники мають повне довіря до свого господаря і тому вони працюють щиро. Це знову відбивається на якості товару. Щоб зискати довіря, робітник має право запитатися про стан підприємства, про його доходи і клопоти. У такому випадкові робітник почувається співгосподарем і працює наче на своїм господарстві. Ліпший продукт найде швидше покупця.

Таким робом як підприємець, так і наємець почуваються співвласниками і спів-відповідальними за долю спільного варстату праці й зисків.

Бонус, як засіб до притягнення робітника до співпраці, не завжди буває однаковий. Є бонус, що виплачується раз у рік, а є такі підприємці, що виплачують бонус що чверть року. Загалом є 85 родів різних бонусів. Деякі підприємства платять робітникам звичайну платню, потім дають бонус, який ділять на дві частині: Половину виплачують з кінцем року, а другу половину складають до банку на відсотки і виплачують наємцям тоді, коли він відходить з роботи. Інші вживають частину бонусу на виплату старечої пенсії і т. п.

Між загально звісними підприємствами, які виплачують бонус звісні такі: Сірс, Робек і Ко., яке затруднює 120,000 робітників; Амерікен Кест Айрон Пайп Ко. з Бермінґгем, Ала.; Стенчевер Шу з Петерсон, Н. Дж. і т. і. Кожна фірма має свої причини, чому її бонус є відмінний від інших. В засаді йдеться про правильну працю, на підставі якої підприємство може обрахувати величину своєї продукції, а далі теж гарантувати доставу виробів підприємством, з контрактами. Тому, що звичайно робітники, які працюють за бонус, не йдуть на страйк, компанія може бути певна, що матиме товар на час.

Одна невигода при тому для робітників така, що як компанія не має заробітку, тоді не має з чого виплачувати бонусу. Та і на це найшлася рада, а саме, що бонус ділиться на три частині: правильне виплачування з кінцем року; призначення частини на старечу пенсію, а окремо ще частину на випадок втрати в зисках підприємства.

Хоч як принадним є плян поділу зисків між підприємців і наємців, то він покищо не найшов загального признання. Це тому, що нема певности, як довго підприємство існуватиме.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Микола Чубатий.

Китайський Сталін в гостині російського Сталіна

Дня 21-го грудня обходив Йосиф Сталін 70-ліття свого життя. Ці роковини народження кавказького бідолахи, якого доля видвигнула на трон царів Росії, обходила Москва з такою помпою, як рідко якийсь нарід обходив якусь історичну подію, денебудь та колинебудь в історії. Партія, адміністраційний апарат, мистецтво та наука всі впали ниць перед тираном на Кремлі, приписуючи йому божеську прямо ролю в новій історії не тільки Росії, але всього світу.

До цего хору рабів прилучилися сателіти Москви — Румунія, Болгарія, Угорщена, Польща та Чехія, які то народи Сталін за такий короткий час вже привчив мовчати і слухати та позбутися великодержавних амбіцій, що характеризували ще донедавна деяких сателітів зі стопроцентовою шляхецькою ментальністю. Можна б сказати, що люди упідлились й приносять кадило тому, що став найбільшим нещастям людства та який морально нічим не своїть вище від тих норимберзьких злочинців, що повисли на шибениці на підставі присуду міжнародного суду.

Рабські пеани підданих Кремля та урядів держав сателітів Совєтської Росії з нагоди 70-літніх уродин Сталіна є тільки дальшим черговим доказом, що, на жаль, в історії новочасного людства мораль щезла з практичної міжнародної політики. Брутальна сила, хочби як неморального удачника, надає йому слави та чести. Вона робить теж зі злочинця героя, коли тільки та сила є в його руках. Немає сумніву, що Сталін має ту силу та що він потугу Росії підніс до такої висоти, як ніхто перед ним. Патріотичні росіяни забувають йому його злочини так само, як забули злочини Івана Грізного та Петра Першого, вихвалюючи їх, як героїв російської імперії, тюрми народів.

Та безперечно найціннішим побажанням, яке Сталін дістав від чужих, було особисте побажання китайського диктатора Мао Тце-тунґа, що прибув до Москви на 70-літні роковини Сталіна, щоб по затісненю петлі комуністичної влади над китайським народом проголосити свою довічну приязнь з Москвою та один фронт комуністичного Китаю з комуністичною Росією проти „загарбницьких держав імперіялістів". Це й є найбільший тріюмф Сталіна за ціле його життя, це теж найбільший тріюмф комуністичної Росії за час 30-літнього володіння большевиків на Кремлі. Опанування Китаю комуністами змінило до непізнання силу червоної Росії у її відношенні до демократичного заходу. Воно стало величезною поразкою політики демократичних держав на далеко-азійському сході. Майже 500 мільйонів людей жовтої раси, з простором азійського континенту більшим від Европи, з величанськими ще не використаними багатствами підземними стають союзником Кремля, який впровадив до самої конституції червоного Китаю постанову, що китайська політика має опиратися на дружбі з комуністичною Росією.

Не даром від року Кремль змінив свою провокаційну політику супроти заходу та погодився знести блокаду Берліна. Саме того одного року треба було Кремлеві, щоб мати свобідні руки і дати більшу допомогу китайському диктаторові Мао, щоб міг скорше знищити Чянґ Кай-ші провідника наіоналістичного Китаю, прихильного Америці. Свою ціль Сталін осягнув. На його уродини прибув до Москви як союзник володар найбільшої держави жовтої раси, що в разі потреби буде могла разом з кремлівськими тиранами залити Европу жовтою навалою.

Небагато поможуть міркування американських журналістів, що Мао готов стати китайським Тітом; небагато поможуть їх міркування, що без американської грошевої та технічної допомоги червоний Китай не зможе стати на ноги. Володіння таких тиранів, як Гітлер та Сталін, навчило, що в диктаторів найдуться способи, щоб приневолити цілі народи здійснювати їхні пляни розбудови їх країн без гроша та без чужої допомоги.

Отже стоїмо перед фактом тісної дружби червоної Росії та червоного Китаю. Маючи за своїми плечима такі величанські простори в руках приязної для комунізму держави, Кремль може тепер свій промисл безпечніше розбудовувати в глибинах азійського континенту, де його не діткне атомова бомба та закладати тверду базу опору в Азії на випадок війни з державами західної демократії. Як здобутком західних демократичних держав стала відбудова зруйнованого промислу Европи при допомозі Пляну Маршала та створення Атлянтійського Оборонного Пакту 12 держав, так для большевиків величезним здобутком стало скомунізування Китаю та відсунення ворожої для комунізму сили, китайської націоналістичної армії на тисячі миль від совєтських кордонів. Тепер Кремль на своїх полудневосхідних межах азійської Росії дістав державу приязну, тривалого союзника. Немов символом тої основно зміненої світової ситуації стала візита китайського Сталіна в Москві з нагоди 70-літніх уродин російського Сталіна.

Немає сумніву, що ця подія — тісна дружба червоної Росії та червоного Катаю — має і для справи визволення українського народу величанське значення. Атлантійський Пакт на заході, а так само скомунізування Китаю на сході дальше консолідує та зрівноважує сили двох таборів проти комуністичного та комуністичного, а тим самим відсуває вибух нової, третьої світової війни на кілька, а може й кільканадцять дальших літ. Поміж двома тими обозами сили тепер знов немов вирівнюються. Вони були захитані в некорисіть червоної Росії після зорганізування держав Пляну Маршала та змонтування Атлантійського Пакту зверненого своїм вістрям проти комуністичної агресії. Положення червоної Росії виглядало тоді сильно погіршене. скомунізування Китаю скріпило совєтську Росію. Так скріплена Москва переконана, що тепер можливість нового світового конфлікту відложена на довший час, що для неї дуже вигідне. Але визволення України та інших народів, поневолених Росією, як теж народів сателітів Москви, без третої світової війни неможливе. Тим самим, як виглядає, визволення України відсунене на кілька дальших а може кільканадцять літ.

Тепер Москві треба ще кілька літ, щоб поширити комунізм в Азії поза межі Китаю, щоб сконсолідувати панування комуністів в самім Китаю, одним словом, щоб сила комуністичного табору вповні дорівнала а то й зросла понад силу демократичних потуг. Щойно тоді зачне Москва остаточний бій зі світом „буржуазного імперіялізму". Щоб так було, кандидат на Сталінового наслідника, Маленков, в 70-ті роковини Сталіна заговорив знов про „можливість мирного співжиття двох систем на світі — капіталістичного та комуністичного". Це випробуваний лік на приспання чуйности „імперіялістів".

ВІД ПРЕЗИДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ.

(Роз'яснення в справі публичних виступів членів УНРади).

Для усунення можливих непорозумінь серед українського громадянства, що при оцінці праці УНРади могло б отожнювати публичні виступи окремих членів УНРади з чинністю всієї УНРади, Президія УНРади роз'ясняє:

1. У ст. 12, §1 Тимчасового Закону про реорганізацію Державного Центру Української Народної Республіки точно означено, що Українську Національну Раду назовні репрезентує її голова або черговий на це уповноважений заступник голови, оскільки вони виступають в таких функціях.

2. Члени УНРади можуть одержувати від голови чи цілої президії УНРади окремі доручення чи уповноваження і в обсязі цих доручень чи уповноважень вони діють тоді в імені УНРади.

3. У всіх інших випадках, коли поодинокі члени УНРади виступають назовні з титулу свого членства в УНРаді, то вони діють не в імені цілої Ради, але в імені й на відповідальність тих політичних фракцій чи партій, що їх вони заступають в УНРаді.

На чужині 20 грудня 1949.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

18)

ПРОФ. МИХАЙЛО ВЕТУХІВ: СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНИ ПІД СОВЄТАМИ

(Продовження)

Культурні умови.

Як же проходить тепер культурне життя на Україні?

Церква цілковито знищена.

Культура, наука вихолощені. Хоч і виходять українські книжки, та дух їх здебільшого російський. В президії так званої Академії Наук УССР не тільки росіяни, але й вороги всього українського. Я працював в одній установі з теперішнім президентом Академії Наук УССР Палладіним і протягом кількох років чув як він глузував і сміявся з української мови і культури.

Візьмімо для прикладу один з журналів, видаваних цією Академією і лише подивимось на його зміст. Я вам точно перерахую всі статті вміщені в „Вістях Академії Наук УРСР" ч. 8, Київ, 1939 рік:

1. „Указ Президії Верховної Ради СССР про присвоєння товаришеві Йосифу Вісарионовичу Сталіну звання Героя Соціялістичної Праці".
2. „Вождеві, учителеві і другу вчених, Йосифові Вісарионовичеві Сталіну".
3. В. Ісаакович: „Великий натхненик і організатор перемог соціялізму".
4. Г. Л. Гітерман: „Сталінська конституція".
5. Д. Гак: „Здійснення сталінського пляну соціялістичної індустріялізації".
6. Акад. М. Гришко: „Досягнення і завдання радянської сільсько-господарської науки в світлі вказівок т. Сталіна".
7. Проф. Р. Е. Кавецький: „Проблеми старости в сталінську епоху".
8. Проф. Микола Грінченко: „Український пісенний фолькльор про Леніна і Сталіна".

Коментарі, здається, зайві до цього наочного прикладу знущання з науки

Так само і українське мистецтво і література просякаються руським духом та вихвалюванням Сталіна. В той же час сотні українських мистців та поетів не творять, а чекають...

Багато з них розстріляно, виїхало до Росії. Є й такі, що в наслідок військової завірюхи опинились на цій вільній землі і сюди принесли творчий вільний український дух. То є наші найкращі мистці, наприклад, Китастий, Городовенко, Гірняк.

Економічні умови.

Найхарактерніше те, що на Україні тепер цілком відсутня приватна ініціятива та приватна власність. Все господарство від малого до великого в руках державного апарату та здебільшого нездібних і неініціятивних урядовців.

На виробництві і в торгівлі панує повна державна монополія. Не дивлючися на штучний розвиток окремих галузів народного господарства, головним чином тих, що виробляють потрібну для війни продукцію, все господарство, вся промисловість не розвиваються гармонійно. Цікаво, що розвиток цілого ряду галузей промисловости штучно не дозволяється, а навпаки, відтягається на північ. Влас Чубар, один з ініціяторів Дніпрельстану, був жорстоко покараний за свої старання індустріялізувати Україну.

Навіть виробництво с.г. продуктів відтягається на північ, про що ясно відзначив Сталін на XVII з'їзді партії.

Щоб схарактеризувати, наприклад, стан тваринництва, я наведу кілька цифр:

Поголів'я худоби в СССР (в мільйонах голів):

Коні в 1916 р. 35.9 в 1938 р. 17.5. — Вівці в 1916 р. 121.2 в 193г 102.5. (Матеріяли з доповіді Сталіна на XVIII з'їзді ВКП-б).

Політичні умови.

Все політичне життя керується політбюром через розгалужену партійну організацію, що керується виключно основами так званої марксько-ленінської теорії.

Московське політбюро керує життям всіх „соціялістичних республік", що входять до складу СССР, а Україною воно керує ще старанніше, ще щільніше стискає її.

Перш за все треба відзначити, що Україна немає ніякої армії, ніякого політичного представництва...

Недавно закордонна преса висміяла Мануїльського за те, що він є „дипльоматичним представником" держави, яка фактично ніде не має своїх посольств.

Україна не має ні своїх грошей, ні окремого бюджету, ні самоуправління, панує сама диктатура і Сталін особисто призначає диктаторів всієї України, за рідким винятком чужинців. Такими диктаторами були Сергєєв (Артем), Каганович, Косіор, Постишев.. Далі призначаються диктатори в області і райони, призначаються диктатори — керівники всіх установ: адміністративних, судових, учбових, наукових, торгівельних та ін.

Нерідко ці диктатори бувають малописьменні...

Годі розповідати про вибори — то є просто знущання з ідеї виборів. Партійна організація заздалегідь призначає кого вибирати, на виборчі ділянки буває по одному кандидатові лише і підчас „таємних виборів" виборці не мають нічого більше робити як зайти за завіску і вкласти в конверт зарані заготований папірець з прізвищем одного кандидата. У Москві, наприклад, то завжди буває Сталін...

На Україні абсолютно відсутні свобода слова, друку, совісті.

Отже, життя на Совєтській Україні є просто нестерпним.

(Продовження на стор. 4-тій)

М. Федорів.

Піднесення нашої релігійної та народної пісні

(Стаття дискусійна).

Ми, українці, як поневолений нарід, не могли розвинути нашої рідної пісні в такім розмірі, як це бачимо в інших народів. Проте наша музична народна творчість, геніяльна у своїх помислах, подана у мистецькім оформленні збуджує подив серед найбільш музикальних народів світу, доказом чого тріюмфальний похід української пісні під орудою геніяльного дириґента Олександра Кошиця. Цей похід української пісні по цілому світі започаткував для неї нову еру, проломив запори дотеперішньої доматорщини, розбудив її сміливість летіти в світ і дав товчок до створення цілого ряду хорових ансамблів.

Старий край, в кождім місті більшім і меншім, а навіть в селі, мав свої хори для потреб не тільки церковних, але й громадських. Там творились музичні школи та окремі курси співу і хороведення, влаштовувались збірні імпрези та величаві здвиги. Це вважалось одним з могутніх чинників, що піднімав життєвий підйом, вливав національного духа, лучив зі собою, виховував, держав у силі та кріпив у боротьбі за вищі ідеали.

Тут, в Америці, інакше, не видно такого розуміння ваги української пісні, як у церкві, так і в життю громадськім. Якщо тут десь блимали, чи блимають огники хорового життя та музичного заінтересування, то тільки спорадично, з льокальним тільки значінням, без ширшого зорґанізованого та у-плянованого завдання, як це було в краю.

Що цього досі тут не було, це річ зрозуміла. Старша іміґрація ставлячи свої перші кроки тут, мала інші завдання і їх вона доконала, будуючи церкви, школи, народні доми та інституції. Не мала вона теж належної скількости фахових людей. Та прийшов час, коли одержала вона доплив саме того елементу, якого потребувала. Тепер фахових сил уже нам не бракує, а треба тільки охоти з боку провідної верстви, щоб ті сили використати. Якщоб так наше духовенство схотіло взяти ініціятиву в цім напрямі і стати піонірами у відродженні та плеканні релігійної й народньої пісні, то це буввби колосальний крок вперід. Тепер, коли усе українське життя , в повнім його значенню, переноситься силою конечности по цей бік океану, де творяться політичні, соціяльні та наукові інституції, організуються професійні товариства, спілки, ліґи, — випадало б подумати і про наладнання музичних відносин через створення фахового і провідного чинника. А вже наспів час і на це, бо знайшлися готові люди з вищою музичною освітою та досвідом, що могли б охопити й обслужити цю ділянку. Чи не було б вказаним хватати цей цінний капітал і дати йому відповідні позиції при наших церквах та громадах із завданням плекати українську релігійну і народну пісню на найкращих взірцях, занятись працею педагогічною, публіцистичною, творчою та видавничою?

Раз-у-раз чуємо скарги старших громадян а й духовенства, що молодь утікає, цурається своєї церкви. Чи не причина цьому й та, що хоч наш обряд гарний у формі і змісті, є дуже часто профанований некультурним і неестетичним співом? Мусимо зрозуміти, що живемо у двадцятому віці й в культурних осередках, де молодь набирає музичної освіти вже в школі і через радіо. Вона має розуміння краси, а якуж красу дає наша пісня по церквах? А preцінь наш церковний спів має стару й чудову традицію! Дехто добачує ту традицію у фанатично бороненій засаді тільки самолівкового співу в нашій церкві. Самолівковий спів, в значінню співу літурґічного, чи взагалі обрядового, це річ прегарна і так велична, як ціла українська народна творчість. Однак не можна ставити його за норму, бо він у нас блукає свобідно, без усталеної форми, контролі та культурного ведення. Ця ідея видвигнена в останніх часах та проpaґована тут, є видвигнена хіба на це, щоб оправдати оплаканий стан, в якім наш церковний спів знайшовся. Традиція каже теж, що попри вселюдний спів, що на Україні особливо ведений був щбайливо і на більше голосів (у нар. імпровізованій гармонії), співалися богослужения у високомистецьких хорових виконаннях. Про це свідчить золота доба українського церковного співу за Бортнянського, Березовського, Веделя, Вербицького, — ціла Галичина у недавних наших часах. А коли ходить про засаду більшого молитовного настрою, що його, як дехто твердить, може дати тільки вселюдний, самолівковий спів, — то хіба не дасться заперечити, що не тільки спів взагалі, але навіть цей самий народний, самолівковий, але культивований та поставлений на вищому поземі, буде таки вищим, а ще вміло ведений, з поданням відповідного звукового матеріялу та технічного виразу, викличе не тільки бажаний настрій і наставлення, але й ще мистецьку духову радість і насолоду.

Коли ці речі будуть рішати люди непокликані, нефахові, з малим, або взагалі з ніяким розумінням ваги музики-співу, не тільки як мистецтва, але як виховного чинника та виразника народної культури, тоді ще довго-довго будемо свідками цього сумного стану, який бачимо нині.

Бачимо на власні очі, в чиїх руках, назагал, лежить тутешнє музичне життя, хто ним інтересується, піклується. Можемо з певністю припустити, що кинений і оцей клич, як многі інші пролунають як голос вопіючого в пустині, а мертвеччина як панувала, так пануватиме далі, лишень поняття про музикальність українського народу та його музичну культуру буде уноситись над нею, як пустий і безпідставний вираз нашої гордости та зарозумілости. Якжеж погодити оце поняття про музикальність українського народу та його музичну культуру з дійсністю?

Всякого роду бизнесові імпрези, влаштовуванні в наших громадах, і парафіях, хоч які вони потрібні, вони не в силі вдержати наше суспільне та релігійне життя. Наша молодь, що є більше поступова, вимагає інтуїтивно чогось більшого, вимагає чогось, щоб її заінтересувало духово, захоплювало естетично, обєднувало національно та обрядово. Вона інстинктовно вимагає якихсь вищих, культурно-духових елементів. Тільки наше народне та релігійне музичне мистецтво, поставлене на вищому поземі, може оживити наше суспільне життя і придержати нове покоління при нашому обряді.

Тому час вже нам призадуматися поважно над цьою так важною проблемою уздоровлення нашої рідної пісні з її хронічного стану оспалости й жалю гідного занедбання; час вже призадуматись над пляновою та зорґанізованою працею в цім напрямі.

Коли ж наша пісня є така гарна, коли здобула вона почесне місце в музичній критиці, коли український нарід через свою пісню дістав належне признання та імя, ми не можемо і не сміємо її лишити на останньому місці та її профанувати. Бо наша пісня, релігійна, чи народна, є така гарна, така мельодійна, тільки в ній душі, змісту і почувань, тільки в ній можливостей до її мистецької інтерпретації, що аж проситься вона взяти у властиві руки, загніздитися там, де її місце і де рідне для для неї середовище, щоб могла виховувати, кріпити, вливати духа, оживотворяти, а що найважніше: голосити славу українського імени серед чужих та збуджувати подив для української культури.

Та щоб ці завдання наша пісня тут могла сповняти, мусить вона діяти в спосіб зорганізований, пляновий, з широким закроєм її праці і впливу на всі українські станиці, втягаючи до цього усі можливі фахові сили, очолювані авторитетом створеної та уповажненої до цього інституції, з окремими референтурами для музики церковної і світської. Це те, що було мрією пок. М. Гайворонського, одного зо славних українських піонірів-музиків на американській землі.

Тепер є вже багато наших музичних сил в Америці, отже є кому цю ідею здійснити. Чи не варт подумати над тим і чи не прийшов уже час на це? Думаю, що на ту тему повинна б розвинутись ширша дискусія.

НОВИЙ УСПІХ НАШОГО ОПЕРОВОГО СПІВАКА

„Експериментальний Театр Конетикат" у Ню Гейвен під мистецьким керівництвом професора Ф. Ріджіо, вшанував 25-ту річницю смерти одного з найвизначніших італійських оперових композиторів Джіякомо Пуччіні (1858-1924) — дуже величаво. У найбільшій концертовій салі „Шуберт-Театр", виповненою вщерть різно національною публикою, у великім числі і українською, була виставлена одна з кращих і найбільш популярних опер Пуччіні „Тоска", при найкращій мистецькій обсаді головних партій.

Для нас українців факт виставлення цієї опери є замітний тим, що у ній в ролі Скарпії виступив наш відомий оперовий співак баритон Лев Рейнарович з повним успіхом. Ще так недавно, дзавалось би, слухали ми його у Львові, у великім театрі, де наш „Левко" зачинав свою оперову карієру. Ще так свіжі в пам'яті його виступи у Німеччині по таборах, як соліста і виконавця головних партій в багатьох операх. в Оперовім Ансамблі під муз. керівництвом проф. Б. Пюрка. Судьба захотіла, що наші мистці, а з ними і Лев Рейнарович опинилися перед непевним мистецьким відомим в Америці. Його мистецькі вартости пізнали скоро й тутенші фахівці і вже в короткому часі ми бачимо його у телевізії в Ню Йорку, як теж на всіх майже замітних українських імпрезах, в ролі Карася в „Запорожці за Дунаєм" у Ню Гейвен, а останньо в опері **„Тоска"**.

Оперовий репертуар Рейнаровича багатий: „Севільський Цирульник" — Россіні, „Паяци" — Леонкавалльо, „Кавалерія Рустикана" — Маскані, „Трубадур" і „Травіята" — Верді, „Мадам Батерфляй" і „Тоска" — Пуччіні, „Кармен" — Бізе, „Тіфлянд" — Д'Альберта, „Запорожець за Дунаєм" — Артемовського й інші. Крім великих голосових даних і оперової зрілости, Рейнаровича ціхують великі прикмети: співацька скромність, ввічливість і тактовність, які приносять йому багато симпатій, як мистцеві, так і людині, що є запорукою ще більших його успіхів в будучности, яких йому від щирого серця бажаємо, як одному з найбільш популярних українських оперових співаків в Америці.

Кирило Цепенда.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 42.

Відділ:	Жертва:	Відділ:	Жертва:
Іван Молодич	$ 5.00	206 Туз Іван	1.00
Юрій Граб	2.50	219 Андрій Іванський	2.00
Мельник Петро	2.00	221 Павло Поврозник	2.00
Н. Зубар	1.50	225 Андрій Комар	1.00
Маруся Белийканич	1.00	239 Микола Крисько	2.00
Чарлиса Белийканич	1.00	248 П. Заплітний	2.00
Василина Лучкович	1.00	248 М. Маскула	2.00
18 Теодор Ковальчик	2.00	248 М. Кобилянський	2.00
45 Василь Бутрин	2.00	248 А. Зубко	2.00
45 Іван Шманда	2.00	248 Ф. Богатель	1.00
50 Мендак Григорій	3.00	248 В. Шило	1.00
95 Зіґба Трофим	1.00	248 Н. Кобилянський	1.00
95 Ковальчук Семен	1.00	266 Петро Мажак	2.00
95 Тимко Гурин	1.00	283 Дмитро Савран	2.00
95 Василь Кріль	1.00	309 Іван Говенчук	3.00
95 Данило Михайло	1.00	320 Ґриґорій Подгорняк	2.00
95 Данило Петро	1.00	320 Н. Слободян	1.00
95 Василь Мацко	1.00	330 Дмитро Тимків	2.00
106 Михайло Васильців	2.00	330 Михайло Русин	2.00
111 Іван Козак	2.00	342 Маркович Іван	2.00
117 Микола Демкович	2.00	347 Яків Радзиняк	2.00
126 Григорій Дидів	3.00	348 М. Періг	2.00
126 Михайло Романюк	2.00	381 Василь Баран	5.00
206 Галас Андрій	2.00	361 Петро Назаревич	3.00
206 Андрій Басан	2.00	364 Мисик Г.	2.00
206 Кучерявка Василь	2.00	364 Смаґуляк Г.	1.00
		367 Михайло Микитинський	2.00
		371 Семен Чорненький	2.50

АМНЕСТІЯ В ЕСПАНІЇ З НАГОДИ СВЯТОГО РОКУ.

Мадрид, 27 грудня. — Для вшанування тількищо проголошеного Папою Пієм Святого Року, уряд Еспанії проголосив амнестію, з якої скористає 13,000 в'язнів, з того 5,000 будуть звільнені, а 8,000 скоротиться кару. Урядовий декрет в цій справі вже увійшов в силу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На пращу УККомітету.

Союз Українок Америки, Від. 8, Бронкс, Н. Й., вшанував свою Предсідательку, пані Еву Корпало, тим, що по її поворотї з лічниці, де перебула тяжку операцію, замовив Службу Божу за її здоровя, а в день її уродин членкині зробили їй другу несподіванку, подаючи їй з цеї нагоди гарний торт. На гостині у панства Корпало зложили присутні на працю УКК по $5: Ева Корпало і Ева Путяк; по $3: О. Вус, А. Залевська, К. Луцик і М. Форгач; по $2: М. Гелета, Е. Хомів, М. Рігель, К. Мускалик, М. Дідоха, А. Ковалишин, Ф. Туранська; а по $1: М. Бобецька, А. Ставс і А. Попів.

З цього вислано $20 на цілі УКК.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Гостина на допомогову акцію.

У суботу 19 листопада відбулася в нашій громаді гостина, присвячена допомозі в переселенчій акції. Гостей привітав голова місцевого Українського Допомогового Комітету, С. Гнатківський, стверджуючи, що досі цей місцевий комітет прийняв на поселення 86 родин імігрантів. Секретар комітету, Павло Чучман, зазначив, що не високими словами, але муравлиною працею ідейних одиниць нашої громади місцевий комітет вивязався з важливого завдання.

Касієр комітету, Т. Сюрко, заявляє, що на допомогову акцію і інші народні цілі комітет вислав до головного ЗУАДК-у в Філаделфії за два роки $3,500, не зважаючи на те, що самий розміщував імігрантів, з яких 95 відсотків приїхали на безимені завірення.

Головним промовцем був д-р Володимир Галан, ген. директор ЗУАДК, який пригадав, що перед 25 роками промовляв в Амстердамі на Листопадовім Святі. Він висловив признання нашій громаді за енергійну й повну посвяти працю в користь нових земляків. Їх приїхало до нашої громади 280 душ, приналежних до 86 родин.

Коли ЗУАДКомітет розіслав зазиви для приймання нових імігрантів, то найбільша українська громада надіслала 25 заяв, а з малого Амстердаму прийшло 76 і тому на підставі такої кількости наших заяв у Вашингтоні дали дозвіл на спроваджування імігрантів на безимені завірення. Так Амстердам став на першому місці у сповнюванні громадських обовязків. У такій історичній хвилині, як теперішня.

Місцевий Комітет мав приділену квоту $1,000 і пять нових родин, а від жовтня прийняв 12 нових родин і зібрав $509. З вечері прийшло $200, до яких доложив Т. Гичев $5. Разом відіслано з вечері $205, котою досі з попередною збіркою прийшло $714.00.

Павло Чучман.

КОГОВЗ, Н. Й.

Листопадове Свято.

Тутешня громада справляла Урочисту Академію в памятні роковини Листопадового Зриву дня 20 листопада 1949 р.

Не забираю дорогого місця в „Свободі" і пишу коротко. Програма свята: Панахида в церкві — відтак саме свято в галі Українського Парку. Виступи церковного хору, дітočого хору парохіяльної школи, реферат, декламації. Галя була переповнена гостями. Датки на добродійні цілі принесли $133.30 і їх розділено і вислано так: для Укр. Катол. Допомогового Комітету в Стемфорді $35; для Укр. Амер. Допомогового Комітету в Філаделфії $35; для місцевої парохіяльної школи $31.65; для місцевого Товариства Самопоміч $31.65.

Один з Комітету.

ПАЖЕРЛИВІ, ХОЧ МАЮТЬ УСЬОГО ДВА МІСЯЦІ.— Ці два леопарди вважається „немовлятами", бо їм усього два місяці. Споглядаючи на них, думаєш, що то буде, як вони підростуть. Можна їх оглядати в зоологічним городі в Сан Френсиско.

ТЕАТР ЗДОБУВАЄ ГЛЯДАЧА

(Черговий успіх Українського Театру у Филаделфії).

Постава „Еспанської мухи" (веселої комедії на 3 дії Арнольда і Баха), що відбулася 25 грудня у Филаделфії, — черговий успіх Українського Театру під мистецьким проводом Володимира Блавацького.

„Еспанська муха" — прегарний зразок майстерно зробленої п'єси ускладнених ситуацій. Майже кожна дійова особа у комедії має на думці зовсім не те, що гадає про неї інша. Добре підібрані поставником В. Блавацьким актори (серед них такі мистці, сцені, як Б. Паздрій, Шашаровський, Шашаровська, Горленко, Степова, Дичківна та інші) зуміли це переконливо донести до глядача, який на протязі двох годин невимушено вибухав щирим сміхом і мав веселу розвагу. Глядач, що прагнув розваги, знайшов її на цьому вечорі. Так, крок за кроком, ставлячи спершу з мистецького та ідеологічно-виховавчого погляду речі малої якости, Український Театр здобуває глядача, привчаючи його постійно ходити до театру. Якщо кому здається, що Український Театр під мистецьким проводом В. Блавацького зійшов зі своїх високих позицій, на яких стояв у Львові та в Німеччині на скитальщині, — гадаємо, той буде помилятися. Беручи п'єси суто розважові чи суто побутові, отже другорядні з мистецького погляду, Український Театр ані трохи не понижує мистецького рівня виконання.

Властиво Український Театр опинився в Америці в ситуації отих Клянсонів та Вінтерів. Непривчений місцевий американсько-український глядач не може сприйняти ні „Гамлета", ні „Народного Малахія", ні „Антігони"... Тому цього глядача треба готувати, на нашу думку, саме таким шляхом, яким іде Український Театр, ставлячи „Дванадцять дочок на відданні", „Еспанську муху" і т. п. п'єси. Гадаємо, що мистецький такт В. Блавацького вчасно підкаже йому, коли репертуар треба буде поповнити п'єсами „вищих матерій".

Тяжкий, переходовий час Українського Театру триває, треба це визнати, успішно. Залі театрів, не дивлячись на часті вистави, майже завжди бувають переповнені. Тож сподіваємося, що вже в недалекому майбутньому є всі підстави перейти до постав п'єс більшої ідеологічно - мистецької вартости. Театр, чи література і взагалі мистецтво, тільки тоді виконує своє покликання, коли він по-новому творить духові вартості.

Ярс.

ПОДЯКА

Пані Марії Максимчук, яка уможливила нам з дітьми переїхати з Австрії до ЗДА і дала тимчасове помешкання і удержання, висловлюю на цьому місці найсердечнішу подяку. Дякую рівнож **п. Миколі Максимчукові і п. Естахію Гінчакові** з Джуразвіл, які помогли мені знайти працю. — За щиру пораду і безінтересовну поміч, замість відпочинку по праці, щира подяка **п. Миколі Бабякові, п. Дмитрові Шкуратькові і п. Михайлові Рудяні.** — Щира подяка **о. Семенові Мелничеві і п. д-р Олександрові Фединському** і всім парафіянам української катол. церкви в Мейзвіл, які в прикрій хвилині прийшли нам з поміччю.

Евстахій Мінчак, з родиною.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 251, відбудуться в понеділок, 2. січня, в гали церковній, 2280 W. 7th St., в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо буде звіт з цілого року і вибір уряду на 1950 рік. — За уряд: Д. Загута, пр.; Н. Страп. секр-кас.

ІСТ СТ. ЛУІС, МО. — На річних зборах Тов. Запорозька Січ, від. 284, що відбулись 17. грудня, вибрано уряд на рік 1950 як слідує: І. Щурик, предс.; М. Гудима, заст.; О. Петришин, кас.; І. Василюка, секр.; П. Кохманський, поміч. секр.; контрольний комітет: І. Нішкій, В. Греско і Д. Іващук; комітет хворих: Ю. Нішкій і Р. Говорка; дверник: Я. Нішкій. Збори в 1950 році мають зачинатись точно в 8. годині ввечір у кожну другу суботу по першім. — За уряд: І. Щурик, О. Петришин, І. Василюка.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в понеділок, 2. січня, в годині 10. рано, в церковній галі на Roosevelt Ave. Просимо всіх членів явитись на означений час. На порядку нарад буде звіт уряду і контролі за 1949 рік і вибір уряду на 1950 рік. Напоминаємо довгуючих членів, щоби вповнили свій довг за минулий 1949 рік, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: І. Савчак, Н. Крупа, І. Маркович, секр.

ПОШУКУВАННЯ

БОРИК ГРИГОРІЙ пошукує **ГНАТА І ЕФРУЗИНУ ДЗЬВІРИШИН** з села Липиця, пов. Рогатин. Хто знає про них, або вони самі, прошу писати на адресу:

ЗАХАРКІВ МИХАЙЛО
278 E. 3rd St., New York 9, N. Y.

Пошукую **ІВАНА БЕЛЕЯ,** котрий виїхав у 1948 р. до Англії, зі села Братківці, пов. Станиславів, Галичина. Прошу негайно зголоситися на адресу:

KACHUR DMYTRO
Beers-plean Road
Northfield, Mass., U. S. A.

ФУТЕРКО МИХАЙЛО пошукує родини: **МАЛИНКА МИХАЙЛА, ОЛЬГИ І МАРІЇ,** котрі перебувають в Німеччині, в американській зоні. Хто про них знає, або вони самі, прошу зголоситися на адресу:

FUTERKO MICHAEL
317 Hamilton Ave.
Riverhead, L. I., N. Y., U. S. A.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

У понеділок, 19. грудня 1949 р. помер

ІЛЬКО МАЛАХІВСЬКИЙ,

член Тов. ім. Івана Франка, від. 334 У. Н. Союзу в Клівленд, О.

Покійний роджений 1894 р. в селі Сердниця, пов. Ліско, Україна. Полишив у смутку жену Марію, дві дочки Ірину і Дороти, зятя і одну внуку. Покійний був тихої вдачі.

Похорон відбувся 22. грудня з катол. церкви, а відтак на цвинтар св. Петра й Павла.—В. Й. П.!

С. Морозович, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА, яка була поміщена в „Свободі" з 28. грудня ц. р. з 281 від. У. Н. Союзу в Бейон, Н. Дж., має відноситись до Покійної, якої імя: **Марія Швайлик.**

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

Україна після другої світової війни.

Після другої світової війни Україна вступила в другу фазу боротьби проти російського окупанта.

Тепер всі землі України — і Галичина, і Закарпаття, і Буковина, і Волинь, і Лемківщина, і Пряшів попали під одну владу — владу російських більшовиків. Історія повторюється і одним з відповідальних комісарів, що їх призначено на Західню Україну, є товаріщ В. Валуєв, який нещодавно видав книжку „Західні облаті України в новій сталінській п'ятирічці", що яскраво розкриває карти господарського поневолення.

Дозвольте мені навести кілька слів з поезії, написаної з приводу „воз'єднання" українського народу:

„Зачерпнім води живої,
Що тече в Карпатську Землю
Із столиці світової,
Із Москви — святого Кремля".

Думаю, що коментарі зайві...

Але у відповідь на „воз'єднання" український нарід організовано, збройно, з новими силами бореться з наступаючим окупантом, з російським імперіялізмом, що дедалі більше активізується і підкорює народи один за одним.

Цікаво тут навести думку Сталіна про шляхи його боротьби з тенденціями і бажаннями підкорених народів. (Див. Йосиф Сталін „Вопроси Ленінізма" ст. 426-427, 10 вид. Цитується з статті „Тов. Сталин о нациях буржуазних и социалистических", журн. „Большевик", Москва, сентябрь 1949).

„Треба дати національним культурам розвитися і розгорнутися, виявити всі свої потенції, щоб створити умови для злиття їх в одну спільну культуру з одною спільною мовою.

„Розквіт національних формою і соціялістичних змістом культур в умовах диктатури пролетаріяту в одній країні для злиття їх в одну спільну соціялістичну (і формою, і змістом) культуру з одною спільною мовою, коли пролетаріят переможе в усьому світі і соціялізм увійде в побут — в цьому саме і полягає діялектичність ленінської постановки питання про національні культури".

Таку тенденцію знищення вільних народів російський імперіялізм у вигляді світового комунізму плекає від самого початку свого існування і дотепер. Сталін каже:

„Чи можна силами тільки однієї країни закріпити остаточно соціялізм і цілком гарантувати країну від інтервенції, а значить і від реставрації? Ні, не значить. Для цього потрібна перемога революції принаймні в кількох країнах. Поки існує капіталістичне оточення, перемогу соціялізму в одній країні не можна вважати остаточною". (Вопроси Ленінізма).

В статті Ісааковича „Великий натхненик і організатор перемог соціялізму" все це наставлення ясно сформульовано:

„Під великим непереможним прапором Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна, під керівництвом геніального вождя і учителя друдящих тов. Сталіна — комунізм переможе в усьому світі". („Вісті Академії Наук УРСР", 1939, 8 книжка).

(Дальше буде)

ТАРЗАН, ч. 2249. Жахливий доказ.

Серед кістяків з колишніх бенкетів, гиена-звірюка захарчала і кинулася з зубами на свого могутнього противника.

Вкінці Тарзанові вдалося вирвати руку по ніж. — „Не вбивай її!" — закликав д-р Зі.

З обридженням загнав Тарзан звірюку до її буди.

Коли печерний чоловік замикав двері, господар джунглів підняв людський череп і поступив у сторону доктора.